

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost.“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 75 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

v Edinosti je moč

Razpis.

Podpisano društvo nadomesti s 1. januarjem 1888 urednika listu „Edinost“. Urednikova opravila bodo: uredovanje in skrb za gradivo in redno izhajanje lista v tistoj obliki i tistih rokov, kakor doslej, vendar pa brez beletristične priloge; potrebno popravljanje za list došlih spisov in tiskovna korektura. Upravništvo bo ločeno od uredništva. — S politične strani podpisano društvo zahteva, da se bo urednik držal društvenih načel.

Kdor želi uredništvo prevzeti, naj pošlje do 1. decembra t. l. podpisnemu društvu (Via Torrente, tiškarna Dolenc) pismo ponudbo, v katerej naj natanko navede svoje pogoje. Če se oglasi kateri na političnem polju doslej še neznan pisatelj, treba da priloži sedanjim političnim okoliščinam primeren uvoden članek. V Trstu, 6. novembra.

Odbor polit. društva Edinost.

Interpelacija

slovenskih poslancev v državnem zboru, dne 28. oktobra na naučnega ministra.

V 153. seji visoke poslaniške zbornice dne 13. maja t. l. je bila sprejeta resolucija, ki vladi naroča, naj izvrši od zbornice že večkrat sprejete resolucije in na gimnazijah v Gorici, Trstu, Mariboru in Celji napravi slovenske, v Pazinu pa hrvatske paralele in sicer s pričetkom šolskega l. 1887/88, ob enem pa opusti pripravne šole, ki v Celji in Gorici obstojé za slovenske učence.

Šolsko leto 1887/88 se je sicer že prejel kakor pred mesecem začelo, ali podpisanim ni znano, je li in kaj se storila naučna uprava, da izvrši dotično naročilo ljudskega zastopništva.

Podpisani opozarjajo, da se visoka poslaniška zbornica v zadnjem zasedanju ni prvokrat pečala s to za duševni razvoj dveh narodov silno važno zadevo, ampak da se je ta reč od leta 1881 sem vsako

leto v točno izraženih resolucijah zahtevala. Ako so se te resolucije meni nič tebi nič prezirale, morajo podpisani izreči, da se dosledno preziranje takih v zakonu vtemeljenih naročil po naučnej upravi ne vjema z oziri, ki jih v konstitucionalnih državah izvrševalna oblast dolguje postavodajnej.

Prav tako se to ravnanje ne vjema s točno izjavo, ki jo je v tej zadevi o svojem časi njegova ekselencija dala v budgetnem odseku. Ko je bilo namreč pri razpravi državnega proračuna za l. 1886 v budgetnem odseku sproženo prasanje zaradi slovenskih paralel, priznal je gospod minister načelno pravico do njih, ali ob enem povdarjal, da je treba prej čakati, kakošen uspeh se gledé poučevanja v nemškem jeziku pokaže pri mladini, ki se izobražuje v slovenskih paralelkah na Kranjskem, in da bo od tega odvisna ustanovitev novih slovenskih paralel.

Pri pretresanju državnega proračuna za l. 1887 prišla je ta zadeva zopet v razgovor, in gospod minister je pri tej priliki na podlagi uradnega poročila pripoznal, da so vspehi v nemškem jeziku zlasti na ljubljanski gimnaziji ugodni. Po tej javni izjavi je toraj odpravljen zadnji zadržek, ki bi bil morda naučno upravo silil upirati se dotičnim zahtevam iz pedagogičnih vzrokov.

Ako se pa ustanovitev imenovanih paralel z izgojevalnega stališča ne dá spodbijati, tudi je denarni pomisleki ne morejo zarivati, ker so po uradnih izkazih zadnjih treh let, objavljenih v dotičnih šolskih programih, že sedaj ali v vseh ali pa vsaj v nekaterih spodnjih razredih paralele na gimnazijah v Celji, Mariboru, Trstu in Gorici, in je tam toliko slovenskih učencev, da se kaj lahko združijo v posebne razrede, ne da bi se državnemu zakladu vsled tega nakladalo količkaj zdatnejše breme. Mi pravimo, da bi bilo to gospodarstvu celó na korist, ker bi po takej jezikovnej organizaciji odpadli pripravljalni kurzi, ki so sedaj v Celji in Gorici in dajejo slovenskemu prebivalstvu povod vednim pritožbam, državi pa nakladajo v gospodarskem oziru neopravičljive stroške.

Z osnovo paralelnih razredov na gimnaziji v Pulji, povikšali bi se sicer stroški nekoliko, toda to povikšanje bi bilo primeroma le majhno in se dá opravičevati s tem, da je le na ta način mogoče 140.000 hrvatskim prebivalcem mejne grofije Istrske preskrbeti priliko, da v svoje

duševno izobraževanje rabijo državne srednje šole.

In ko bi hotel kdo v začetku omenjeno resolucijo slednjič pobijati s znano, v novjšem času tolikanj priljubljeno krilatno besedo o prevelikem številu gimnazijalcev in kazati na nevarnosti, ki jih to preveliko število napravljaja družinskemu in državnemu razvoju, očitno je kakor beli dan, da ta razlog gledé duševnega prizadevanja slovenskega in hrvatskega prebivalstva v Istri in njih tirjatev po primernej osnovi njihovih srednjih šol ni opravičen. Ne le da pri sedanjem vravnvi njihovih srednjih šol nima nobene preobilnosti izobražencev, ki se izučujejo po gimnazijah, marveč je videti prav nasprotna prikazen pri vseh strokah državn: uprave, pri cerkvenih in drugih službah javnega življenja, kder se kaže jako občutljivo pomanjkanje pripravnega, deželnih jezikov zmožnega osebja. Ne da bi se spuščali v nadrobno, za vsakterega, ki li količkaj pozná dotične razmere, nepotrebno je dokazovanje; podpisani njegovo ekselencijo prašajo:

1. Je li naučna uprava doslej uže kaj storila, da bi izvršila v začetku omenjeno resolucijo, in zakaj se niso v njej zahtevane slovenske, oziroma hrvatske paralele odprle s pričetkom šolskega leta 1887/88?

2. Hoče li naučna uprava potrebno ukrenoti, da se brez odloga zaukaže ustanovitev teh paralel in da se najpozneje odpro s pričetkom šolskega leta 1888/89?

Na Dunaji, 24. oktobra 1887.

(Podpisi.)

Potrebna je nova šolska postava.

Narodnostni boji v Avstriji vrtijo se največ okoli šole. Temu pa ni malo kriva nejasnost šolske postave, katero potem tolmačijo, kakor hočejo. V postavi pogrešamo pred vsem jasne določbe zastran učnega jezika; v mnogojezičnej državi bi tega vender ne smeli prezreti. Po vsem tem, kar se od ljudskih šolarjev tirja, mora se sicer sklepati, da mora materin jezik otrok tudi učni jezik biti, kajti v tujem jeziku bi se ta učni smoter ne dal doseči. Izrecno pa to nikjer ni povedano. Nasprotno govori §. 6.: „O učnem jeziku odločuje v postavnih mejah deželni šolski

svet, potem ko je zaslišal tiste, ki šolo vzdržujejo.“ Tu se mora že precej prašati: „Kdo so tisti, ki šolo vzdržujejo?“ Koroški deželni šolski svet pravi: „Sole vzdržuje dežela, tiste pa zastopa deželni odbor, toraj se imam le z deželnim odborom pobotati zaradi učnega jezika.“ Tako tolmačenje je pa protipostavno, ker nasprotuje čl. 19. drž. osn. zak. Po tem tolmačenju bi namreč manjšina zgubila vse narodne pravice. In ako bi se postava tako tolmačila, da so občine tiste, ki šole vzdržujejo, nasprotovala bi še vedno čl. 19. Kajti v eni občini sta lahko dve narodnosti, in manjšina, ki v odboru ni zastopana, ne sme se po čl. 19. siliti, da bi se učila drugega deželnega jezika, kar se pa zgodi, ako proti svoji volji dobi nemško šolo. Tudi šole ne vzdržuje občina, ampak posetniki, tudi tisti, ki z občinskimi odborom niso zadovoljni; kajti vsi nosijo šolske doklade, ne samo gospod župan in njegovi somišljeniki. Ako bi se toraj §. 6. prav tolmačiti hotel, morali bi vsacega posestnika vprašati, kateri učni jezik hoče v šoli. Tu bi nastala velika zmešnjava. Eni bi rekli „nemško“, drugi „slovensko“, tretji „nemško in slovensko“. Da se vsem ustreže, trebalo bi v vsakem kraju po tri šole napraviti. Tudi je v postavi to nejasno, ker pravi, da mora dež. šolski svet tiste, ki šolo vzdržujejo, sicer „zaslišati“ (eilvernehmen); da se mora pa tudi po njih volji ravnati, o tem postava nič ne omenja. Toraj je šolskim oblastim na prostovoljo dano, ali se hočejo na ljudske želje ozirati ali pa ne.

Jasno je toraj, da nam ta postava ne more zadostovati, ker nam ne daje nobenih garancij za izvedenje čl. 19. drž. osn. postav. Čuditi se je, da še nobeden slovenskih poslancev ni predložil v državnem zboru spremembe tega paragrafa, ali pa cele šolske postave. Nemški poslanci so s takimi postavami hitro pri roki. Tako se zdaj, ko so v manjšini, predložil je Scharschmid svoj načrt o nemškem državnem jeziku. Vzel se je celo v pretres, če tudi nasprotuje čl. 19.

Ali ni bilo veliko bolje na večini, da ona na dan stopa z novimi postavami, s katerimi svoje pravice bolje zavaruje? V šolske postavi se mora še marsikaj družega spremeniti, in če se pobotamo z nemškimi konservativci, ni dvoma, da se postavne spremembe potrdijo. Tudi nemški konservativci niso prijatelji sedanje šolske postave, oni pa največ iz verskih

ščin. Kasneje pa, ob nekem bivanju v Egiptu, skušal neveliko ročnost, kar mogoče dopolniti. Naše skupno bivanje v prajiriji nas je obestran izvrstno vadilo. In tako sem jadral s parnikom „Vulkanom“, lastnina „messegerije imperjale“, s pokojnim prepričanjem iz Marsilja, da mi ne bode težko sporazumeti se z otroki Sahare v njih materinem jeziku.

Afrika je bila nam seveda, kakor vsakteremu, dežela velikih neredenih zastavic, koje nam bodo podajale veliko mikavnega in nevarnega, toda samo jedno nas je s željno pričakujočo navdušenostjo polnilo: kakor smo morili jaguvarja, sivega medveda in bivola, hoteli smo poskusiti naše puške tudi proti črnemu panterju in levu. Emery Bothwel je nekako zavidal poročilom Gerarda, srečnega lovca na leve, pa je tudi sklenol pridobiti si na vsak način grivato kožo z svojo puško.

Minolo je bilo leto, kar sva se ločila.

Emery je dobro vedel čas mojega prihoda s francoskim parnikom Vulkanom, zatorej sem nekoliko osupol, ko ga nisem videl mej množico na bregu, koja je čakala na izkrcanje potnikov, ali v čolnih nasproti vesljala, v sprejetje znancev.

Algir stoji na zahodnej strani polumesčastega zaliva, in vsa njegova prednja stran je bila obrnena proti našej ladiji. Mesto se gledalec, s posebnim vtiskom, silno, skoraj duhovito predstavlja. Na ze-

PODLISTEK.

Mej Davljenci.

(Carl May-eva prigodbe v Sahari)

Afrika! —

Bodi mi pozdravljena, ti dežela skrivnosti! Jaz moram na plemenitem konji tvoje gole, prozane stepe, na brzem dromedaru razbeljene hamade prekoračiti, moram pod tvojimi palmami šetati se; tvoja vpodobljenja gledati in na zeleni oazi na tvojo minolost misliti, tvojo sedanjost obžalovati in o tvoji prihodnjosti sanjati.

Bodi mi pozdravljena, ti dežela solne gorkote, tropične žile in fizičnega velikanstva! Na ledenem severu sem tvojo gorkoto čutil, poslušal prečudni brenk tvojih pravljic, čul daljno šumljanje psalmov, katere tvoja premagujoča narava proti nebu pošilja. Tu je valovilo morje divjih kozlov čez tvojo planjavo, pasel se je morsk konj globoko pod vodo; gozd se je lomil pod slonovimi in rjonocerosovimi stopinjami; v blatu se je valjal krokodil in pod zbadajočimi nedotikajniki hrčal je spavajoči lev. Noga mi je bila vezana, ali duša je hitela k tebi. Zagrmela je puška Boerja, zabrenčala ost Hotentota in Kafra; črne postave obračale se v bo-

rivnem rovanji; verige so rožljale, sužnji rujevali in težko obložena karavana se vlekla proti vzhodu, ladija pa proti zahodu. V samotnem duaru je zadonel hrumeči kor Herarov; z visokega minareta klical muedin k molitvi, na vratih pušave škripal pesek Tejemimu. in na daljnem biru vpogibale so kamele svoja kolena, sinovi pustinja so obračali oči proti vzhodu in dželab je pel svojo pobožno pesem „lub-bekka Allah hime, tu sem, o moj Bog“.

Bodi mi pozdravljena, dežela mojega hrepenenja! Zdaj slednjič vidim tvoja obrežja, dišem natok tvojega čistega ozračja in pijem sladki vzdih tvojih vonjav: tvoji jeziki mi niso tuji, ali vendar ni oblička, da bi se mi nasmijalo, ni roke, da bi mojo prijela, pa od zelenega brega sem mahljajo mi palmove veje in visočine lesketajo se mi v prijaznem svitu „Habak-kek, dobro nam došel, o tujec —!“

V Avstraliji lovil sem emu-ja in kengeruja, v Bengaliji tigra, v prairiji severno-amerikanskih zjedinjenih držav, medveda in bizona. Onkraj, v daljnem zahodu, zadel sem na moža, koji se je drzno sam, z golega veselja do strašnih dogodeb, v temna in krvava posestva indijanskih oblastev in mi ostal pri vseh nevarnostih zvest prijatelj in pomagač. Sir Emery je bil Anglež iz najčistejšega kristala, prevzet, plemenit, mrzel, malobesečen, srčno predrzen, dušno pričujoč, močan in uren bo-

rilec, gotov strelec, poln izročevalne zmožnosti, ako je njegovo sree prijaznemu gibljaju vplivalo.

Poleg teh mnogoštevilnih izvrstnosti imel je dobri sir Emery povsem nekaj malih lastnosti, koje so ga precej kakor Angleža opisovale, in tuja gotovo odbijale; mej tem ko mene niso nič motile, ampak nasprotno, večkrat po malo, pa nedolžno kratkočasile. Ločila sva se v Novem Orleanu s zagotovilom na svidenje v Algiru.

Da sva se za Algir, za Afriko, odločila, to seveda ni bilo brez pomena. Moj pridni Bothwel bil je kar jaz, kar ljudje navadno „svetovnega tekuna“ imenujejo. Prelezel je skoraj vse kote tega sveta, v Afriki videl je le na jugu „Kaptov“ in na severu prehodil „Gharb“, kakor imenujejo Arabci obrežje od Maroka do Tripolisa. Seveda mu je bila želja seznaniti se tudi s notranjostjo tega dela sveta, z Saharo, Sudanom; skoz Darfor in Kordofan in po Nilu — hotel se je zopet v civilizacijo vrniti. V Algiru je živel nek njegov sorodnik, pri katerem je prebil prej več časa in se učil arabščine. Bil mu je stric od materine strani. Francoz po rodu, višji predstojnik neke kupčijske hiše, koja je plodovito kupčevala z Sudanom. Pri njem, Mr. Latreamont-u, bil je določen sestanek.

Kar se mene tiče, pečal sem se še kakor dijak s posebno ljubeznijo z arab-

ozirov; oni si želijo versko ali konfesijsko šolo. V Čehih in Slovencih so nekateri verske šole nasprotni, češ, da bi preveč omejevala svobodo in dohodek učiteljev. Temu se pa lahko opreka, da učitelji tudi zdaj nimajo nič več svobode, ampak se zdaj pred šolskim nadzornikom veliko bolj tresejo, ko nekdanj pred dekanom. Dohodki jim ne bodo znižani, ampak le nepotrebne šole se odpravijo. V gorenji Avstriji so konservativci, ki so oblast v roke dobili, učiteljsko plačo še zvišali.

Toliko razuma za novi čas bo duhovščina že imela, da učiteljev ne bo silila, naj bodo ob enem tudi cerkovniki. Ako pa učitelji v cerkvi orgljajo, to za nje ni sramota, ampak čast. Nasprotno pa bi se nam v narodnem oziru precej na bolje obrnol, ako se uvede verska šola. Dokler so bile šole še pod duhovščino, imeli smo na Štajerskem in Koroškem še slovenske-nemške šole. Ena stran v bukvicah je bila slovenska, druga nemška. Hvaliti se sicer ta metoda ne more, kajti nazadnje se nismo nobenega jezika dobro naučili. Pa boljše je še bilo ko zdaj. Vsaj so naši ljudje znali slovensko pisati in brati, kar bi se mogli v ljudske šole še več naučiti, to je pa nemščina pobrala. Zdaj pobira pa še tiste ure, ki bi morale biti odločene za slovensko branje in pisanje. Ako zdaj duhovščina spet šolo v roke dobi, to vse bolje uravna; gotovo pa ne bo pomenevala, kakor liberalci delajo. Greuter, Giovanelli, Liechtenstein itd. toraj niso tako strašni ljudje, kakor pri nas nekateri mislijo, za Slovence na Koroškem in Štajerskem bila bi še sreča, ako njihovi nazori zmagajo, ker potem dobimo spet narodno šolo. Sicer pa konservativcem ni treba v vseh rečeh prav dati, morda bodo nekatere reči zahtevali, ki niso priprave za naše razmere. Lahko pa se slovenski poslanci v glavnih rečeh z njimi pobotajo, pa le pod tem pogojem, da se v postavu sprejmejo tudi jasne jezikovne določbe, katere Slovanom zagotovijo narodno šolo.

Nemški konservativci radi v to privole, da le tudi v svoji reči zmagajo; Poljaki pa nimajo uzočka, protiviti se, ker so Rusinom že dovolili narodno rusko šolo, toliko lažje bodo to tolerantnost gledali v oddaljenih jim deželah.

Toraj je vse upanje, da se postava dožene, ako se le Čehi in Slovenci dogovorijo z nemškimi konservativci. Ker je stvar silno važna, zato so naši poslanci po svojem poklicu dolžni, vse storiti, da se izdela na vse strani našim potrebam primeren načrt nove šolske postave ter v prihodnjem zasedanju državnega zbora predloži. Po naših mislih bi se morda §. 6. najbolje tako glasil:

„Podučni jezik v ljudske šole naj bo vselej materin jezik otrok ali navadni običajni jezik tistega kraja. Kod takega se smatra tisti jezik, ki se v dotičnem kraju rabi v cerkvi kot cerkveni podučni jezik. Drugi deželni jezik se nikdar ne sme uvesti kot učni jezik, ampak le kot učni predmet, in sicer a) le na prošnjo dotične občine, b) ne pred četrtim šolskim letom, in c) ne nad 5 podučnih ur na teden. Ako se v kakem kraju nahaja več ko 40 za šolo godnih otrok, ki so druge narodnosti in ne umejo deželnega v tem kraju na-

lenem hribu se vzdigujejo snežnobela poslopja brez streh in oken, strmi v luko in podobno skoraj apnenej steni, velikan-skemu sadrovemu skupku, ali ledniku, kojega obsejajo solnčni žarki. Visoko na vrhu hriba stoji bastijoni cesarjevega dvora, v njihovem vznožju preté sovražniku mogočne trdnjave Merza Edduben in veliko drugih.

Na obrežji kretalo se je ljudstvo, zamurci in zamurkinje, raznovrstnih šeg, ženske od glave do nog zavite v bela volnata ogrinala, mavri in židje turške noše, mešanci vsakovrstnih barv, gospodje in gospe evropskih mod, francosko vojaštvo vsakovrstnih stopinj in oddelkov.

Najel sem si traba, oddal mu prtljago in ustanovil se v hotelu „de Paris“, v ulici Bab-el-kued, ko sem vse vredil, šel sem v ulico Bab-Azoun, v kojoj je bival Mr. Latreaumont.

Oddal sem slugi vizitnico in k malu se prikaže na vratih izbe, v kojoj je delal, višji predstojnik.

„Dobro nam došli, gospod, pa ne tu, ne tu! Prosim Vas, pojte z menoj, da Vas predstavim gospej in gospodičini. Uže davno Vas željno pričakujemo.“

(Dalje prih.)

vadnega jezika, naj se za nje napravi posebna šola v njihovem jeziku.

Tako jasna postava se ne da narobe tolmačiti. Spoznavanje in konstatovanje narodnosti po cerkvenem jeziku se nam zdi bolj gotova, nego podatki ljudskega številjenja. Kajti pri tem se gode, kakor nas fakte učijo, velike nerednosti, in pri dosti živje agitaciji se lahko izprašajo podatki, ki resnici naravnost v obraz bijejo. Tako so bile v Celovski okolici zadnjič cele vasi kot nemške zapisane, akotudi pravega Nemca v njih težko najdeš. V Št. Jurju so našli samo 4 Slovence, v Št. Jakopu pa komaj 2. Ako čast. bralcem povem, da se v obeh vaseh in obeh cerkvah leto in dan slovensko pridiguje, potem bo že vsak vedel, koliko sme verjeti takej statistiki. Cerkevne oblasti pa se ne pustijo tako za nos voditi, in ne bodo pripuščale nemške službe Bozje, dokler je ljudstvo ne razume, zato se smemo na cerkveno statistiko bolj zanašati.

Potrebne bodo v novejši postavi tudi nekatere določbe zaradi privatnih šolskih družen, da bodo smela v svoje otroške vrte in šole sprejemati le otroke svoje narodnosti.

Novodobno janičarstvo t. j. lovenje tujerodnih otrok se mora zabraniti!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Iz delegacij. Avstrijski proračunski odsek je 3. t. m. razpravljal proračun zunanjih zadev. Poročevalec grof Thun je vprašal ministra zunanjih zadev, ali ne bi mogel pojasniti političnega stanja. Iz ministrovega odgovora navajamo tu važnejše točke: Položje se je od lanskega leta sem bolj razvzrojalo in pojasnilo. Bolgarsko prašanje se je mnogo motilo, pa še zdaj ni razmotano. S zaupanjem pričakujemo rešitve ter ne mislimo promeniti načel, ki so nas doslej pri tem vodila. Znano je, da imajo nekatere vlade različna menjenja o sedanjem bolgarskem položju. S temi moramo računati, nadejamo pa se, da se to z lepa reši, ker je to želja vseh vlad. Vse vlade, tudi ruska, ujemajo se v tem, da bolgarsko prašanje nema kaliti evropskega miru. Evropa res še mnogo trpi pod splošnimi čutili nevarnosti, in mi to čutimo najbolj z velikimi žrtvami, katere smo si morali naložiti, da okrepimo državno brambeno moč. Ali te žrtve, če obvarujejo mir, majhne so v primeri z onimi, katere nam bi vojna naložila in one dajo tudi našej državi potrebno veljavo, da moremo z državami, s katerimi smo se zvezali za brambo in ohranitev miru, tudi odvrniti nevarnost vojne. Ta program, kateri izvršujemo v tesnej zvezi z Nemčijo, razširil se je krepko po Evropi in povzročil tudi pristop Italije, kar je važen faktor za bodočnost. Tudi na Angleškem je skoraj vse javno menjenje na našej strani, tako da se smem zanašati, da nam pri izvrševanju tega programa ne bo manjkala podpora angleške vlade, katere ima z Italijo vred na vshodu tiste politične namene in interese kakor mi. V zvezi s temi vladami moremo za mir skrbeti tako, da nasprotne težnje lahko zajezimo. Minister pa vendar svari pred prevetlim optimizmom, ker on nepogojno ne more za mir porok biti.

Demel je vprašal, kake so državne razmere z Srbijo. Minister je odgovoril, da more vplivanje na Srbijo le tako umeti, kakor se vpliv na neodvisno prijateljsko državo sploh more umeti. Da je pripravljen svetovati in pomagati, kakor se svetuje in pomaga mej prijatelji, ne pa vtiikati se v notranje stvari. To načelo ga je vedno vodilo nasproti balkanskim državam, tedaj tudi nasproti Srbiji. Srbska vlada se je zato promenila, ker vladajoča stranka ni imela več večine. Mi smo še pred kabinetno krizo izrekli, da nam je po volji vsaka vlada, do katere ima kralj zaupanje in da jej bomo tudi prijateljsko brez predsodkov udani, ako bo tudi nam tako prijazna, kakor poprejšna. Prevzetje ministerstva po Ristiću je javno menjenje sprejelo z večjim nezaupanjem, nego je bilo to opravičeno. Ni se dosti ozira jemalo na to, da je Ristić jako skušen in bistroumen politikar, domoljuben Srb, ki je moral popolnoma sprevideti, da se je stanje Srbije, kakor samostojnega kraljestva, bistveno predrugačilo in da je toraj treba tudi drugačnega postopanja. Minister pravi, da doslej nemamo nobenega vzroka, pritoževati se zoper Ristićevo vlado, da so naše razmere vedno dobre in se obečajo še izboljšati. Tudi ne kaže nobeno znamenje, iz katerega bi se sklepalo, da bi se na

naših mejah nam sovražen, iz Srbije izvirajoči vpliv širil. Minister se tedaj zanaša, da bodo prijateljske razmere z Srbijo trajne.

Na prašanje grofa Thuna glede trgovinskih pogodb z Nemčijo, Italijo in Rumunijo, odgovori grof Kalnoky, da je vpliv ministra zunanjih stvari tu le posredovalen, stvar imata v rokah oba trgovinska ministra. Stanje razprav z Nemčijo malo obeča, ker se je tu i tam gospodarsko načelo zarinolo v kot, iz katerega se je danes težko oteči; na promembo nemške carinske politike ni misliti, tudi mi ne bi se odpovedali povišanju carine; stori se, kar bo mogoče. Razprave z Italijo se vrše i na obeh straneh je odkritosrčna želja, da se pogodba sklene. Z Rumunijo so dogovori zastali. Na naše koncesije rumunska vlada ni dala zadostljivih nasprotnih koncesij. To se je rumunske vladi naznanilo, a ni še odgovorila. — Gledé železnice na vshodu je odgovoril minister, da se je vlada zanje zelo trudila, turške zvezne proge z Srbijo so izvršene, tako tudi srbske; tudi na Bolgarskem gre delo naglo od rok. Proga iz Beograda skoz Vranjo v Solun bi se lahko že danes odprla, ako ne bi določba conference à quatre na poti bila; turško vlado straši namreč basen, da hoče Avstrija do Soluna prodreti, in zato je zahtevala, da se imati carigradska in solunska proga h krati odpreti. Upamo, da bode v tej zadevi vspešno pritiskanje srbske vlade na turško. —

Na daljše prašanje je izjavil grof Kalnoky: Z Lloydon se dogovarjamo ter imamo živo željo, da razprave k malu ugodno končamo. On pripoznava, da je Lloyd v trgovinskih in političnih ozirih važen faktor našega stališča na vshodu. Na priporočilo grofa Khevenhüller, naj vlada posebno pozornost obrne na zelo razvite trgovinske zveze z državami na Laplati, zagotovi minister, da se to ozbiljno preudari. Na želje viteza dr. Tonklija, naj Lloyd ustanovi vožnje za južno Ameriko, prosi minister, naj se dve popolnoma različni stvari ne mešati.

Grofa Kalnoky-a oba govora v delegacijah sta politične razmere v Evropi prav dobro pojasnila. Resnica je, ministru ne moremo odrekati jasnosti in odkritosrčnosti, če tudi ga ne moremo oprostiti sošizmov. Ne čudimo se, da nič ni omenil o Francoskej, ker je ta stvar nekako sitna in ga tudi nobeden o njej ni vprašal. Jasno je iz govorov, da so se Avstrija, Nemčija, Italija in Angleška zvezale v bolgarskem prašanju proti Rusiji. Vladini listi vseh teh štirih držai so torej polni hvale o ministrovih govorih: Drugače pa govoré ruski in francoski časniki; prvi naglašajo, da ruska vlada nikoli ne odobri avstrijskih načel o vshodnjem prašanju in francoski časnik „Temps“ pravi: Vidi se, da so se štiri velevlasti zvezale proti Rusiji in da upajo, da se jina Turčija udá. To je za ves svet ozbiljna stvar. Lepa je moč v štirih, ali modro ni, žaliti mogočnost Rusije v njenih izročilnih interesih, ker ona lahko čaka ter ima vso bodočnost zase.

Vnanje dežele.

V Eskisagri na Bolgarskem je vstal ozbiljen nemir. Boj z vojaki in žandarmerijo je trajal več ur. Iz Sredca je tja poslanih več vojaških čet.

V Macedoniji se pripravlja vstaja, vsled tega je Turčija pomnožila posadke.

Iz Rima se 10. t. m. poroča, da so se avstrijski poverjeniki, ki sklepajo trgovinsko pogodbo, vrnoli na Dunaj po nova naročila in se v sredo zopet vrno v Rim. Pogajanje se tedaj ne otseda tako gladko kakor se je sploh trdilo. Še v glavnih točkah se povsod niso porazumeli. Glede carine na žito, vino, poljske pridelke, živino so še velike težave. Italijani zahtevajo, da se poviša carina na vsacega vpljanega vola od 22 na 38 lir, od vsake krave od 7 lir 50 cent. na 12 lir, od telata od 5 na 8 lir, tudi na prasce zahtevajo povišanje. Kako pa je z ribarstvom na avstrijskem pobrežju, o tem se nič ne sliši; dosti dobrega menda ni pričakovati; davkov je na vseh straneh vedno več.

Mej Italijo in Abesinijo se vojna k mahu prične. Italijanska vlada je trdno sklenola, da ne odjenja, dokler ne opere sramote pri Dogali. Proti koncu tega meseca bode 25000 vojakov pod vodstvom generala grofa Marzano pri Masavi zbranih, da od tod začno vojno proti Abesincem. General Marzano najprej zopet zasede Saati in Ulab in od tod prodere v Abisinijo. V Masavi je uže pripravljenih 2000 velblodov in 4000 glav vprežne živine za italijansko vojsko. Abesinski kralj tej vojski lahko nasproti postavi 100.000

mož, a ti so slabo oboroženi. Mnogo je na tem ležeče, na katero stran stopijo Abesincem sosedni rodovi; ako jih pridobe Italijani zase, potem se utegne Abesincem hudo goditi, v nasprotnem primerljaji pa Italijani novo sramoto dočakajo.

Angleški minister Salisbury je 10. t. m. pri lordmajorjevem banketu naznanil, da se je Ejub kan udal indijskej vladi; gledé evropskega položja je rekel, da ne vidi nobene nevarnosti in da je k ljubu oboroževanja pričakovati, da se mir povsod ohrani.

DOPISI.

Iz Koperščine, 1. novembra. [Izv. dop.] — Dne 28. in 29. oktobra se je vršila okrajna učiteljska konferenca v Kopru v prostorih c. kr. učiteljskega. Točno ob 9. uri odpre zborovanje c. kr. profesor i okr. nadzornik, č. g. V. Spinčič, najprej, radi večine, v italijanskem, a potem v slovenskem jeziku. Da je bil govor primeren in kaj krasen, nam pove uže samo ime tega duhovitega govornika. Z svojo prisotnostjo nas je počastil tudi c. kr. okr. glavar č. g. vitez V. Bosizio.

Prešlo se je potem na 1. točko dnevnega reda: volitev zastopnikov v okrajni šolski svet. Ker je član tega sveta, uže kot vodja c. kr. učiteljskega, č. g. vitez J. Revelante, volil učiteljsvo tu le jednega svojega zastopnika. S pravico volitve je bilo 62 oseb. Ta volitev je za nas Slované (Sl. Hr.) tu kaj posebnega. Tam kder je bilo pred kakimi 8 leti le četvorica slov. učiteljev, bili bi letos zmagali se svojim kandidatom, da niso manjkali naših trije; kajti naš kandidat, g. Bunc, je vdobil 30 glasov, a italijanske stranke 32. A nič za to, ker izvoljeni g. D. Contento nduč. piranski, tudi je kaj čislan mož.

2. točka; radi velicega okraja se volijo tu 3. zastopniki v deželno učit. konferenco. Zmagali smo Slovani tu prvikrat z jednim zastopnikom; izvoljen je g. A. Bunc.

3. točka; volitev v stalni odbor. V to petorico, spet izvoljena dva Slovana: g. K. Bogatec in g. J. Valentič.

Za upravo okrajne učit. knjižnice smo volili po narodnosti posebe. Naši trije so, č. gg. profesorji: F. Pančur, F. Franković in J. Kožuh.

Zborovalo se je potem po narodnosti posebe, v dveh odelkih.

Slovanskemu odelku je predsedoval č. g. V. Spinčič. Se svojo prisotnostjo nas je počastil tudi p. č. g. A. Klodič, vitez „Sabladoski“, dež. šol. nadzornik. Torej čast smo imeli videti mej sabo 3 naše viteze; a ne viteze puhle ošabnosti, ampak res viteze plemenitega srca.

O razpravi pedagogičnih referatov ne bom tu javil, ker to spada v šolski list. Izreči pa moram vender, da so se razprave vršile uprav zborniški in brižno na zadovoljstvo naših predstojnikov.

Vidi se, da učiteljsvo napreduje v izobraženosti, akoprav ta ali oni ni do pike večš nemščini, brez katere nekoji mislijo, da se ne more napredovati i sovršiti se.

Predlogi na politične oblasti so važni, ter naj je zna tudi občinstvo, po katerih izve misli učiteljsva.

Tako n. pr. da bi se kolikor le moglo zaprečiti javni plesi na prostem, da bi si vsaka občina poskrbela črednika za pašo, — da bi se zabranil lov koristnih ptic, da ne bi Cigani in takovi potepini cele dni ostajali v vaseh, ki se „šnopsanjam“ in svojim izpridenjem grd vzgled dajejo mladini, da bi se odmerile posebne ure za kmetijski pouk z otroki v šol. vrteh, — da bi imela duhoven in učitelj prost vstop k srenjskim sejam, nekakov virilen glas; a to z ozirom na vzgojo in moralo mladine itd. Pri plesih, na paši, od spridenih ljudi itd. se otroci nič dobrega ne nauče, pač pa dosti slabega. Razvidna je iz tega, da učiteljsvo si prizadeva za občno dobro človeštva. O tem oziru moramo tudi z veseljem javiti, da smo slišali od našega g. nadzornika priznanje o dobrem napredku šolstva in dobrem poročanju učiteljsva. Njihov velik trud in vpliv je priznan od vseh. Ni torej čudo, ako učiteljsvo tudi težko pričakuje poboljšanja primerne plače.

Vsled tega tudi spomenjam, da ne le slovansko učiteljsvo, temveč tudi italijansko je samo ob sebi protestiralo ter ob jednom se zahvalilo pa č. g. V. Spinčič-u; kajti uzor je kakor povsod tudi v jednako-pravnosti, ker je dostojno zavrnol kot dež. poslanec večino onega zbora v Poreču, ki se je izrazila razžaljivo o učiteljsvu in šolstvu v Istri sploh. —

29. po zvršenju konference smo imeli

skupen obed in sicer na učiteljski. Ne sme se mi v izobilje smatrati, ako tega omenjam.

To ni bil le obed ali kakov banket; to je bil kolegijalni, bratski sestanek, v podobi rajske, nedolžne veselice. Bilo nas je menda okrog 80 oseb. Tu ni bilo razločka med tem in onim. Kolegi, uprav tovariši nekako smo bili vsi, kakor ves čas konference. Tu je bil učitelj, duhovnik, katehet, profesor, vodja, nadzorniki, kakor deželni učitelj, tako za zasluge proslavljen vitez, da, vsi vprek, bratje med seboj. Tu ni bilo politike med Slovani in Italijani. Pač pa je vladal jeden duh, duh v dosego pravega namena, faktorjev pravice, za boljše blagostanje, vzgojo in moralno človeštva.

Zraven lepo ubranega slovenskega in italijanskega petja in sviranja zbranega dijaškega orkestra, doneli so važni govori, švigale so napitnice v dno srcá segajoče od jedne i druge strani: na kolegijalnost učiteljev jedne i druge narodnosti; predstojniki, na zadovoljstvu te lepe zveze in bratstvo; na gg. profesorje učiteljskega, kot uprav prave učiteljske tovariše. Vrhunec pa je dosegla napitnica znanega govornika č. g. V. Spinčić-a.

Njegova krasna beseda je srca vseh prisotnih globoko presunola, ko je nazdravil č. g. vit. Revelanteji, vodji učiteljskega, znanemu pedagogu, imenujoč ga očetom in skrbnim vzgojnikom mladih primorskih učiteljev.

Globoko so presunole in ganole te besede blazega moža. Solzeč se, ni mogel skoro izvršiti svojega odzivnega govora, ker videl je pred seboj polno tolpo mladih učiteljev, svojih hvaležnih gojencev, uprav svoje dece, ki so mu zvrstoma vsi vprek naproti hiteli voščiti mu še mnogo let zdravja.

Trenotek ta je bil nad vse ganljiv; tiho je nastala v prostrani dvorani. Le radosti rosno oko si videl in slišal le jeden glas, glas namreč, da ni mogoče popisati tacega trenutka, ki ga le srečen človek na svetu doživi.

Prišel je čas, da smo se morali ločiti brat od brata, zatrjujoč, da nam ta dan za vedno ostane v spominu. Da bi Bog dal še kedaj jednečega!

Iz Goriške okolice, koncem oktobra. (Dr. Rojčeva brošura.) Kak vspeh je imela v Goriškem deželnem zboru dr. Rojčeva interpelacija, to je pač še vsacemu v žalostnem spominu. Tako se pokopa pri nas marsikaj dobrega uže pri rojstvu! Ali je čudo, ako poslanci naši večinoma niso delavni? Kdo naj bi se še trudil in čemu?

Dr. Rojč pa je imel toliko poguma, da se ni dal v kozji rog vgnati, ampak za dobro stvar se je potegnil po drugej poti. Vso zadevo je poslal vis. ministertvu. Prav! Ker pa je njegova interpelacija vzbudila med našimi poslanci neko mržnjo proti dr. Rojcu ter se mu je marsikaj očitalo gledé njegovega vedenja ob interpelaciji in ker je hotel svojo zadevo dognati, izdal je znano brošuro ter jo razposlal vsem županstvom našega okraja, — koji okraj je volilni okraj gosp. dr. Rojca. Volilci so dobili ono zadevo v rokú, da tudi oni o njej sodijo, oziroma, da tudi oni pomagajo svojemu poslancu, da se tudi volilci sami pobrinejo za stvar, katera je gotova zelo občutljiva za vsacega davkoplačevalca, ako uže ne vzamemo v poštev človekoljubja.

In kaj so storili volilci? Kaj so storila županstva z brošuro? Pri vseh skoraj leži je v prahu!

Znano mi je doslej samó jedno županstvo, katero je brošuro odposlalo slavnej vladi. Čemu je g. dr. Rojč žrtoval toliko druzega časa, truda in toliko denarja za brošuro? Morda zato, da bode ležala pri županstvih v prahu?

Pri tej priliki kaže se zopet jasno, da pri nas še vse spi. In kdo naj bi se potegnil zaradi kakve krivice, ki se nam godi? Vsak poslanec stori najboljšo, da mirno spi na lavorikah, katere si pridobi s kimanjem. Na tak način na vekov večne čase ne dospemo dalje. Kaj čaka poslanca, koji se je potegnil za kako obče koristno napravo?

Zaničevanje, preziranje; celó dobil bi se kdo, koji bi ga pred svetom črnili. Pogledjmo le, kako se je nekdo v „Slovenici“ privaril nad gosp. dr. Rojca, očitaje mu marsikaj. Dobro mu jo je zasolil gosp. poslanec, a stvar vendar pri tem trpi.

In na tak način ostane bolnišnično prašanje še vedno nerešeno, ostane še vedno žuleč jarem davkoplačevalcem. Občine, katere trpite pod ogromnimi bolnišniškimi stroški, ganite se; potegnite se za svojega poslanca, kakor se on poteza

za vašo blaginjo. Sprožil je kočljivo to prašanje, podpirajte ga, da se bode tudi rešilo.

Brošure odpošiljajte č. kr. namestništvu s prošnjo, da se na njeno vsebino ozirati blagovolji. Še je čas, preden se zbere deželni zbor. Čas zamujen, ne verne se kmali.

Zopet bi mirno zdihovali pod ogromnimi bolnišniškimi stroški kakor do zdaj, nikdo bi se za nas ne zmenil.

Ako hočemo, da nam pomogó naši poslanci, moramo si pomagati tudi sami.

Iz Celovca, 8. novembra. — (Razno-terosti). — Celovec raste in se vedno bolj lepša. Na novem trgu je zdaj dodelana lepa in ogromna hiša gospe Lemischöve. Stala je bojda 600.000 gl. Na kolodvorske cesti pa zida graška zavarovalnica veliko poslopje. V „novem Celovcu“, to je na prostoru med kolodvorom in mestom se zida na več krajih, tam se dela tudi nova mehanična delavnica. Zidalo se je na Goričici, zasipa se rov v Št. Vidskem predmestju, da bo prostor za nove hiše, zida se pri Velikovskih vratih itd. Vse te stavbe so bile potrebne in morda še ne bodo zadostovale, da se pod streho spravi velika množica ljudstva, ki vedno bolj v mesto tišči. V Ljubljani in Trstu je včasih mnogo ljudi nakopičenih v ene izbi. V Celovcu pa hoče že vsaka cigararica svoje lastno stanovanje imeti.

Tudi živijo rokodelski pomočniki, še celo hlapeci in dninarji v konkubinatu in potrebujejo toraj lastno stanovanje, zato je tako hudo za stanovanja. K ljubim vsem novim stavbam so stanovanja draga in se silno težko dobivajo. Nekaj pa tudi ljudstvo z dežele vedno bolj v mesto pritiska. Ni sicer tukaj novih podjetij, vse toži, da so slabe kupčije in da ni zaslužka, vender je zmirom še bolje, ko na deželi, kjer še gruntarji le težko izhajajo zavolj slabih žitnih cen, toliko slabije pa kočarji. Tudi je po mnogih fužinah in plavžih delo ustavljeno, in ljudje so brez zaslužka. Planinska rudarska družba (alpine Montangesellschaft), ki ima posestva in fužine največ po Koroškem in gornjem Štajerskem, zelo slabo gospodari. Prej so bile fužine razdeljene na več posestnikov, in ti so še za silo izhajali. Potem pa jim je neka modra glava svetovala, naj se združijo. Naredili so delniško društvo „Union“, preselili sedež na Dunaj in nastavili celo vrsto dobro plačanih uradnikov. Odslej je šlo gospodarstvo vedno bolj navzdol. Delnice pisane na 200 f. dobivajo se zdaj za 12 gl. Družba visi le od danes do jutri. Ker davkov ni mogla plačati, prodati je morala svojo hišo v Celovcu vladi, in ko so še nekoliko prizidali, preselili so se v njo uradi deželne vlade. Tudi drugodi že prodaja svoja posestva. Ko bi Slovenci denar imeli, zdaj bi bila priložnost, da kupijo zemljo svojih očetov spet nazaj, da jo v last vzame slovenski rod. Saj so ta posestva največ bila nekdanja lastnina Slovencev. Družba je pa tudi nespametno gospodarila. Kmetije je kupovala, njive in travnike opustila, ter po njih mlad les nasadila. Nastavili so se gozdarji in čuvaji, dakle je bilo treba plačati, neslo pa ni ničesa. kajti gozd se počasi zaraste; nemara da družba ne dočaka, da bi sama sekala, kar je nasadila.

V nevarnosti so še tiste fužine, kar jih še imajo in ki še delajo. Menda jih stiska tudi tuja konkurenca, posebno angleška in nemška; nekaj pa tudi nič ne napredujejo, kakor so železno robo izdelovali pred sto leti, tako jo še danes; tuji narodi pa vedno izumljajo boljše izdelke; naše jeklo se angležkemu še primerjati ne more. Kaj bo, če delo ustavijo še v Prevaljah, kjer je delavcev na stotine? Ti so pač obžalovanja vredni; družba se mi pa nič ne smili, kajti Slovincem ni bila nikdar prijazna, dostikrat so bili njeni uradniki najhujši agitatorji nemškoliberalne stranke. Pač bolje bi storili, da skrbijo za svojo družbo, ki je tako na koncu. Cela vrsta novih hiš v Celovcu je toraj slaba tolažba za gospodarski propad, ki se drugodi pokazuje.

V novejšem času se je zopet začelo govoriti o Ljubelske železnici. Ta progá bi v gospodarskem oziru res dosti koristila Celovcu, pa tudi Borovljam, Tržiču, Kranju in vsej gorenjskej strani, kajti ovinek preko Beljaka je vender prevelik, zato Kranjci zmirom še rajši čez Ljubel po cesti vozijo v Celovec moko, slanino, prešiče, kostanj, suknjo itd. Ljubelska črta bi jim prevažanje zelo olajšala. Pa sploh bi se Celovcu in spodnji Koroški znižala vozarina do Trsta, ker bi se črta toliko okrajšala, in prekomorski pridelki postali bi cenejši. Beljak in Maribor bi pa

nekoliko zgubila, ker bi si tudi nekateri potovalci med Dunajem in Trstom rajši izbrali črto preko Celovca. Malo koristi pa nam Korošcem obeča Turska črta, namreč od Beljaka po Belanskej dolini v Solnograd (Salzburg). Ta črta bi koristila le južnej Nemčiji, ki bi dobila najkrajšo pot do Trsta in bi po tej progi izvažala svoje izdelke v izhodne dežele, da bi Avstrija tam zgubila še to malo kupčije, kar je še ima. Ker se pa v Avstriji vselej to zgodi, kar Nemčija želi, zato ne rečem dvakrat, da ta črta ne bo zgrajena na državne stroške! Zakaj ne bi mi gradili kake železnice za Nemčijo in nemške tovarne, saj imamo dosti denarja, ali kali?

V socialnem oziru je tukaj silno žalostno. Slovenščina je čisto zaspala, Celovške čitalnice ni več, niti kake krčme, kjer bi se narodnjaki shajali. Pa saj jih je premalo, treba bi jih bilo še le izgojiti. Okolica je tudi že na pol ponemčena, tako da se tudi z izletom na deželo nič razvedriti ne moreš. Če te poznajo, da si narodnjak, povsodi te bodo po strani pogledovali ali pa ti še zabavljati začno. Tudi po deželi je narodno življenje skoro da zamrlo; ni jih srčnih budnikov in borilcev; nekaj bi jih še bilo, pa nima prave organizacije! Socialno življenje med Nemci je pa zelo odjudno in za Slovenca malo mikavno. Povsodi vidiš samopašnost, oholost, skrajno sebičnost, lukavost, narodno prenapetost, podlo zasmehovanje vere itd. Nedavno se je ustrelila neka vdova, ki je, ako tudi že priletela, imela neko ljubkovanje, ki jo je spravilo v denarne zadrege. Kaj je starej ženski in materi tega treba? Nek mladi mož je po mnogih nesrečah v revščini umrl; bogati sorodniki mu bojda niso hoteli nič pomagati. Brez vere ni pravičnosti, brez krščanske ljubezni pa ni veselja na svetu, to mi verjemite!

Domače vesti.

Odlikovanje. Nj. Veličanstvo cesar odlikoval je mornarja Bartolomeja Amaranto z srebrnim križcem za zasluge s krono in uradnega služabnika pri pomorskem-zdravstvenem poveljništvu Franja Kokalj z srebrnim križcem, oba v priznanje dolgoletnega hvalevrednega službovanja.

Imenovanja. Članom dež. šolskega sveta za Gorico-Gradiško so imenovani: č. g. prošt Jordan, prof. veronauka g. Marusič, šolska sovetnika gg. Schreiber in Pantke.

Prestolonaslednik Rudolf je poveril lastnorodnim pismom poleg uže imenovanih dveh gospodov tudi pisatelja g. P. pl. Radicea in g. A. barona Schweiger-Lerchenfelda, da sestavita popis krajev dežele Kranjske. Članek o nemški literaturi na Kranjskem spiše pa gospod profesor Samhaber.

† **Dr. Sebastian Picciola**, odvetnik in večletni občinski sovetnik v Trstu je umrl v četrtek po kratkej bolezni. R. I. P.

Postopanje v malenkostih. Čujemo, da pripravlja pravosodno ministerstvo novo dela za civilne pravde. Do sedaj so se razpravljale trgovinske zadeve po malenkostnem potu samo za pravde do 50 gl.; po novej postavi pa se bodo iste razpravljale v zadevah do 500 gl. pri okrajnih sodnih. Pravdo sredstvo proti krivim obsojdam ostane ničevni priziv na najvišje sodišče, zraven tega pa bode tudi dovoljeno prizivati se na deželne sodnike.

Obnoveitev ugovora z au. og. Lloydom. Vlada se zopet peča z preiskavo najvažnejših točk ugovora z Lloydom ter bode po sklepu delegacij predložila svoje navzete ministerskemu svetu, koji ima zadevo rešiti.

Nova pomorska kopelj. Č. kr. namestništvo v Trstu je priobčilo magistratu, da namerava tvrdka Rocco i. dr. ustanoviti pomorsko kopelj ob obrežju pri „molu S. Tereza“. Mestna delegacija je odgovorila, da potrebno obrežje v to svrhu podvzetniku prepusti.

Telefon je napeljan po zahtevanju č. kr. pomorske oblasti iz Trsta v č. kr. pom. Lazaret pri Sv. Jerneju (Valle S. Bartolomeo). Od 9. t. m. ga more rabiti občinstvo.

Razpisana štipendija. Č. kr. šola za ladijostavbo pri tržaški arnautičnej akademiji razpisuje štipendijo v letnem iznosu 250 gl. iz ustanove Zinzendorf za mladence, koji se hočejo tej stroki posvetiti. Štipendija naraste po dovršenih studijah dotičnega dijaka na 350 gl. in po končanji praksi na 1200 gl. Prošnje do konca t. m. magistratnemu zapisnemu uradu.

Tržaške novosti.

Šolsko. Pomočnim učiteljem za

mestne lj. šole je imenovan g. Franjo Zarat in učiteljicam g. Eliza Schürer.

N e z g o d a Mlekarič Marija Spanger, stanujoča na Greti št. 75 vračala se je večeraj z svojim vozom iz mesta proti domu. Na klancu proti Greti se je prevrnil voz in treščil ženo na tla. Pobila se je na glavi tako hudo, da so jo morali takoj odvesti v bolnico.

Častnimi občani občine Planinske na Notranjskem bili so v seji dne 29. oktobra imenovani gg.: dvorski sovetnik Fran vitez Hauer, ministerski tajnik Anton grof Pace, gozdni asistent Viljem Putick in graščak Fran Kraus, in sicer vsi zaradi zasluga za odvajenje vodá iz Planinske ravnine.

Ljubljansko gledališče. „Slov.“ piše: Č. kr. deželna vlada sklicala je enketo iz članov deželnega odbora in ložnih posestnikov. Kakor čujemo, sklenila je enketa, da se vzgradi novo gledališče na starem mestu. Načrt bo izdelal inženier g. Hrasky. Staro zidovje se bo podrlo, v novem gledališču pa bodo vpeljali električno razsvetljavo.

Umetniška razstava v Gorici bode v teku prihodnjega tedna razširjena. V posebnj dvorani bodo razstavljene slike umetnika I. del Torre, zanimivi rokopisi in umetniški predmeti. Razstava ostane odprta do konca t. m.

Vabilo k besedi, katero priredi „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ v nedeljo, dne 13. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani slov. „Goriške čitalnice“. Spored: 1. „Slavljanska“, besede Mir. Vilharja, uglasbil F. S. Vilhar; poje moški zbor. 2. „Bledi mesec“, bes. Ferd. Rusana, uglasbil F. S. Vilhar; poje mešani zbor. 3. Igra na citrah. 4. „Sirota“, bes. dr. Razlaga, ugl. Ant. Hajdrih; četerospev in alt-solo. 5. „Romarica“, spel Sim. Gregorič, deklamuje gdéna Ivanka Klančičeva. 6. „Lunica“, bes. Fr. Ser. Vilharja, uglasbil Fr. S. Vilhar; poje mešani zbor. 7. Igra na citrah. 8. „Deklamator v zadregi“, beseduje g. A. Z. 9. „Slovenka“, uglasbil Sr. Carli; poje mešani zbor. 10. „Na boj“, bes. Ternovec, uglasbil Ant. Hajdrih; poje moški zbor. 11. „Štempihar mlajši“, veseloigra v jednem dejanji; spisal Belly-Eržen. 12. Domača zabava v prostorih Marzinijeve gostilne. — Vstopnina za osobo 15 kr., za otroke 10 kr. Vstop dovoljen je udom tega društva in njih družinam, kakor tudi udom drugih slovenskih društev, katera so vabljena. Neudom imenovanih društev ni dovoljen vhod brez vabila. K obilni udeležitvi vabi: Odbor.

O Vatikanskej razstavi izda odbor iste koncem leta 1887 lepo ilustrovano knjigo v francozkem, španskem, nemškem in italijanskem jeziku. Knjiga izide v posameznih zvezkih po 30 novč., celo delo stane f. 8. — Naróbe sprejema „Katališka bukvarna“ v Ljubljani, stolni trg št. 6.

Razglas kranjskim ovčarjem. Č. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za zboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovčev kviškega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da a) uže več let precejšnje število ovčev redijo; b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden in c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za pleme držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za pleme prepuščati. Prošnje potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, je zadnji čas do 20. novembra t. l. pri podpisani družbi v Ljubljani vložiti.

Č. kr. kmetijska družba kranjska. Gustav grof Thurn, predsednik. Gustav Pirc, tajnik.

Tržno poročilo.

Kava. Celi teden jako slaba, ker tudi na ostalih svetovnih trgoviščih ni prodaje. Večera pa se je stvar nekoliko na boljše obrnola ker so zunanja poročila nekoliko ugodnejša. Prodaja se: Rio f. 104—117 Santos f. 101—115 po kvint. Po ostalih vrstah se ne praša. Na skladišču je še 65 000 kv.

Sladkor. Iste vedno bolje. Prometa je jako veliko in cena je poskočila za 1 f. 50 za vs. kvint. — Avstr. zmletji po f. 19 50—22 50

Bombaž. Vedno se misli, da bode žetev v Ameriki jako slaba; blago se tedaj draži. Skoraj gotovo pa bodo cene še rastle. Adana po f. 58 kv. Žito. Mirno in brez premembe. Na skladišču je 1085 kv. pš-nice, 4316 kv. kruze, 2085 kv. ovas in 800 kv. rži

Južno vočje. Prodaja slaba; cene so te-le: Pomeranč (sicil.) f. 3.50—5.10; Jaffa f. 3—4; Limone sicil. f. 2—5; Jaffa f. 3—3.50 vs. zab. Datiji f. 23—30; vs. kv. Fige kalam. f. 11—13, smyrna f. 12 50—50, korinte f. 24. Rozine kandia f. 14—15, Elemé f. 21—38, Sultanine f. 25—33. Mandlji (Barri) f. 70, Mofetta f. 78 845.

Olje. Za oljkovo še vedno ni nič prašanja. Stalne cene. S. Maura v sodih f. 37 vs. kv., Levante f. 37; bombažno: Amerik. f. 34 75—37 25 vs. kv. Hull po f. 28—25.

Paper Singapore f 60 10-84.40 vs. kv.
Penang f. 67-67.50
Les kakor zadnjič.
Seno in slama iste cene.

Borsno poročilo.

Iz Berolina došla dobra poročila uplivala so tudi na našo borsno. Vselej tega stoji danes nekaj boljše bankovni papirji in rente. Kar se tiče transakcij, sledila je tržaška borsna dunajske, kolikor se tiče papirjev. — D-vize in valute trdne, vendar pa je malo prodajalcev in vsi pretiravajo svoja zahtevanja.

Dunajska borsna

Enotni drž. dolg v bankovnih	—	—	gld. 81.10
" " " " " " " "	—	—	" 82.50
Zlata renta	—	—	" 111.80
5% avstrijska renta	—	—	" 96.10
Delnice narodne banke	—	—	" 889. —
Kreditne delnice	—	—	" 278.65
London 10 lir sterlin	—	—	" 125.30
Francoski napoleondori	—	—	" 9.95
C. kr. cekini	—	—	" 5.93
Nemške marke	—	—	" 61.65

Poslano. *)

Velečast. g. Andreji Miksi župniku
v Lanišči!

Vašemu zlobnemu klevetanju v „poslanem“ Edinosti br. 90 bode sledil odgovor prigodno v „Edinosti“. Do onda bomo poizbrali v svojem spominu nekoliko lepih proizvodov visoke vaše domišljivosti.

Škedarj 11. novembra 1887.

Josip Kompare, kapela.

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava velevala.

Poslano.

Gosp. Franju Iv. Kwizda, c. kr. avstr. in kr. rumunski dvorni dobavitelj in okrajni lekarničar v Korneuburgu.

V svojih podvzetjih rabim c. kr. Vaš Kwizdaj restitucionalni fluid z posebno dobrom uspehom in veseljem me, da Vam morem reči, kako izvrstno upliva na konjske kite, kako jih sveži in jači, posebno ako so bili konji jako utrujeni po dirkah. Tudi pri kostobolu in revmatizmu sem dosegel, z Vašim fluidom in kratkem času krasen uspeh in smiram za svojo dolžnost, da ga slehernem najtoplije priporočam.

Dunaj, meseca januarja 1886.

Z spoštovanjem

10 Rudolf grof Kinsky.

Kje se dobi, razvidi se iz oglasa: Kwizdaj c. kr. priv. „Restitucionalni fluid“ v današnji številki na 4. strani.

Rekonvalescentom.

Podpisana ima še nekaj hektolitrov kraškega starega terana 1886 na prodaj po 20, 25, 30 i. d. na debelo in na drobno.

Tomaj pri Sežani 11. nov. 1887.

Jos. Avsenik.

PRI JULIJU GRIMMU

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga dežnikov za gospe in gospode za jako nizke cene. — Dežniki iz bonbaža od 90 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki židani od f. 2.50. naprej.

Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 18-104

ŽELODČEVA ESENCA

lekarja Piccolija
v Ljubljani

Ta esenca, ki se nateza po nekem receptu gospoda dr. E. vizeja Stöckla, c. kr. vladnega svetovaleca in deželno-sanitetnega poročevalca za Kranjsko, je takozvana „Tinctura Rhei composita“, katera ozdravlja vse želodčne in trebušne bolezni, odpravlja telesno zaprtje, zlato žilo t. d. (gile) navod, ki je vsakej steklenici priložen. — Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 steklenic po gl. 1.36 po poštnem povzetju. Poštno trpe p. t. naročniki. — Ta steklenice prodaja po 15 kr. eno, večina lekarn na Kranjskem, Štirnem, Koroškem, v Trstu, na Primorskem, v Istri, Dalmaciji in v Tirolu. 46-50

V Trstu: Biasoletto, Ponte Rosso; Ed. pl. Lentemburg, Giardin Publico; G. pl. Lentemburg, Piazza S. Giovanni; Foraboschi, lekarna „al Cammello“, Corso; Piccolia, Piazza Barriera Vecchia; Pozzetto, Palazzo del Lloyd; Praxmarer, Palazzo Municipale; Prendini, Palazzo Modello; Ravasini, Piazza della Stazione; Rovis, Piazza della Legna; Saravali, za magistratom; Serravalle, Piazza Cavanna; Suttina, lekarna „Liprandi“, Piazza della Dogana; Udovitch, Via Farneto; Xicovich, Via S. Nicolò; Zanetti, Via Nuova.

J. S. IRK

Androna Gusion št. 2 v Trstu

priloga veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prevzame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 100-82

352525250135252525

KLINIKA za spolne in želodčne bolezni, nastope okuženja i oslabenja možke slabosti, polucije, žgečo vodo, močenja postelje, puščanje krvi, zabijje v. de, in za vse bolezni mehurja, droba in živev. Tudi pi-meno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 36-73-104

C. Streetzel,

specijalni zdravnik Linon am Bedenese.

352525250135252525

Ljubljanski Zvon.

Gld. 4.60.

Gld. 2.30. -- Gld. 1.15.

352525250135252525

Naravno olje

iz jeter od polenovke (Baccala).

najizbornejše kakovosti, kojega z dobrim vspehom zakazujejo najboljši mestni zdravniki. — Iz iste kakovosti napravila se tudi zeleno ali jodoželezno (ferrato) olje. Zaloga v lekarni G. B. Rovisa Corso šte. 47. 4-10

352525250135252525

Proti hemoroidam!

Kdor hoče čuvati svoje zdravje, naj rabi

MENIŠKE KROGLJICE
(Pilule dei Frati.)

kri čisteče ni proti hemoroidam, koje izdeluje P. Fonda

farmacista v Piranu
Prepotrebne za vsakega, kateri trpi na hemoroidah, zabasanju, breztečnosti, glavobolji, ter sploh veliko sedi, one čistijo kri in dober vseh potujejo zasebna in zdravniška spričevala, koja so priložena z podukom za porabo vsakej škatlici v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku.

Prodajajo se po 20 novč. škatlica v vseh lekarnah Trata, Reke, kakor tudi Istre, Dalmacije, Goriške in Trenta. 35-54

352525250135252525

BRNSKO SUKNO
Prstno
jesensko in zimsko
sezono
nadvladuje kar se tiče
modnosti in iznajdnosti
vsaki slični fabrikat, po-
silje proti poštnemu povzetju
skladniške suknje
SIEGEL - IMHOF
Brno (Brün.)
i kupon suknja za obleke
Mir. 310 iz lase volne f. 4.80
Mir. 310 iz lase f. 7.75
Mir. 310 iz volne f. 10.50
i kupon suknja za črno
obleko
Mir. 925 šingla črna f. 7. --
Mir. 925 jako fin f. 9.50
Mir. 925 rime in boking f. 12.50
Vsaki kupon zadostuje za kon-
pletno obleko (hlače, pr-
juka in suknjo).
Sukno za zimske suknje
Mir. 2 Boy fino f. 4.80
Mir. 2 Boy jako fino f. 6. --
Mir. 2 Palmerston f. 7.10
Mir. 2 Palmerston f. 8.30
Mir. 175 lase suknj f. 4.75
Sukno iz češljane volne,
Tüfel, suknja za dečevne
kabanice za gospe in vsako
vrsto suknjo po jako
nizkej ceni
Uzore zastoj in
franko. 20-10

352525250135252525

Ozdravljenje plućnih bolezni

Tuberkuloze, (sušice, jetiko), nahuhe, zaprte sapo, kroničnega bronhijalnega katara itd po plinovi

EXHALACIJI

(po rektalnej injekciji).

Najneverjetnejši, skoraj nemo-egljiv idejal zdravnikov je z ovim postopanjem popolnoma dosežen! Ob osupljivih, nepogrešljivih vsehkih govorih najjasnejše sledi pisma slavnih profesorjev, koja navedemo v kratkem, toda kolikor mogoče z lastnimi besedami, in koja bila tudi potrjena po zdravniških listih tu- in inozemstva:

Prof. dr. Bergeon. Po tridnevnej plinovej exhalaciji po rektalnej injekciji, izdatno pojevanje kašlja in izvržka, potem popolno prenehanje, — mrzlica, pot in hravost je posve izginila. — Triplje se redi vsaki teden za 1/2. — 1 K. Ravno tako brzo ozdravljenje tudi pri starej, celo pri miliarnej tuberkulozi. — Bolnik se ozdravi ter more tudi najtežji posel zopet opravljati. —

Prof. Dr. Cornil. Pri natuhi se more pol ure po plinovej exhalaciji lagtja sorsti. — Ako se exhalacija dalje rabi, se nahuha ne povrne več. Zoper šnuici in nahuhi je plinova exhalacija izkušeno, izvrstno sredstvo.

Prof. Dr. Dujardin Beaumetz: «Celo pri afoničnem grlu, poškodovanemu po tuber- kolo i, so se v 2-3 tednih zacelila oteklina dasiravno je bila uže polovica pljuč raz- zdejana. —

Dr. M. Langhlin, voja bolnice v Filadelfiji je vporabil plinovo exhalac jo pri 30. bolnikih, koji so bili uže v najzadnjem stanju tuberkuloze in vsi so popolnoma ozdraveli. Vsaki dan pa se množje zdravniška poročila o srečnim ozdravljenju, ter je račun navedenih spričeval še mnogo drugih od slavnih profesorjev. Tudi v c. k. jav el bol- nici na Dunaju se vporabljuje stroj za plinovo exhalacijo. — Imamo mnogo spričeval ozdravelih. C. kr. izklj. priv. stroj za plinovo exhalacijo (Rectal-Injector) se doiva z vsemi pripravami za pripravlj-nje plava in z popisom za vporabo za zdravnike, ter ga morarabiti tudi vsak bolnik sam pri

Dr. KARL ALTMANN, Wien VII., Mariahilferstasse N. 80/A ter stane gl. 8.30 z oltomom proti gotovem novcu ali provzetju. — Ozdravljenje ni niti težavno, niti ovira vsakdanji posel. —31

352525250135252525

Marijacelske

želodčne kapljice.

izvrstno delujoče zdravilo pri vseh boleznih na želodcu. Neprecenljive do- brote je posebno vpliv nji- hov pri notčnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, keliki, želodčnem kataru, gorečice (rzavei) pri preobilnej pro- dukciji sline, rumenici blu- vanju in gnajusu glavobolu, (ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu, proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenici je z naka- zom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“. 53-45

Dr. Brady Kremster, Morava

V Trstu jih pa dobita pri lekarničarju I. Seravallu blizu starega sv. Antona

352525250135252525

10.000

parov hlač za gospe je bilo pripravljenih za izvožnjo ali morali so zaostati vsled nove višje carine. Dobil sem toraj ukaz, da jih prodam na drobno ali na debelo za vsako ceno. Zato otdam par takih

zimskih hlač za gospe

za samo 1 gl. 25 novč.

Hlače so izdelane jako dobro po najnovejšej dunajskej noši. Z tem denarjem je plačano samo šivanje in da ne bi kdo dvomil, izre- čem, da so te hlače elegantne, trajne in tople gornje hlače ter jih sprejemem nazaj, ako to ni resnica. — Ker se te hlače strašno hitro prodajajo, naj se vsakdor požuri jih naročiti. Prosimo, da se naznani pri naročbi širokost koraka. — Pošilja se samo po poštnem pov- zetju. — Naslov je: (3-8

M. Apfel,

Wien, I., Bezirk, Wollzeile Nr. 11.

352525250135252525

zimsko

valjano sukno

iz ovčje volne

sivo, drap in rujavo, najholje vrsti za

gotovo žensko obleko

15 metrov 3 for. 75 kr.

pošilja proti povzetju

EMIL STORCH, WIEN

Salzhorthgasse, 6. 2-5

Pri naročbi zadostuje, ako se povč žo- ljena barva (siva, drap, ali rujava). Kar se komu ne dopade, sprejme se brez pri- govora nazaj in se denar franko povrati.

352525250135252525

BRNSKO

sukno in volneni izdelki

Kdor se hoče oblačiti po šegi i cenó, naj piše po uzorce na Tuch-Fabriks-Lager Friedrich Brunner & Brunn.

Op. Jako bogati uzorci za gg. krojače nefrankirani; kar se komu ne- dopade, se zamenja. 14-18

352525250135252525

Dobiva se v vsih knjižarnah 13. nakladi, ravno izašla medic. svetovalca

Dr. MÜLLER-JA

najnovejšo delo o slabosti, oslabilih živcih, o na- stopkih mladostnih pregreškov itd.

Pošilja se tajno za 60 nv. v pošt. markah

KAROL KREIKENBAUM

9 Braunschweig. 52-39

Nič več kašlja!

Prsni čaj

napravljen po lekarničarju

G. B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spri- čevala in zahvali, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk zdravnikov. Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čistih kri; ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni so n.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti madrona iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtjem trupu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživa o vsakem času brez obzira na dijeta. Ena škatlja velja 30 sold.

Plašter in tudi tinktura proti kurjim očesom in debelej koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa 20 soldov — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v le- karni ROVIS, v Gorici v lekarni Cristofolletti in Pontoni, v Ajdov- ščini v lekarni Guilelmo. 4-10

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

352525250135252525

352525250135252525

Odlikovan v Londonu, Parizu Dunaju, Monako- vu in Hamburgu.

Častni diplom gospodars. raz- stave v Černovicu 1886., — diplom I. vrste pri razstavi psov na Dunaju 1885-1886., — posebno priznanje VI. oddelka o. kr. gospo- darske družbe na Dunaju (za rejo konj) 1879. in 1885., — priznanje wejnarodnega kluba „Jockey“ v Baden-Badenu, avstrijskega Jockey- kluba na Dunaju in Jockey-kluba v Budimpešti.

352525250135252525

352525250135252525

352525250135252525

Kwizda-ja

c. k. izklj. priv.

restitucionalni fluid

(voda za pranje) za konje.

Fran Iv. Kwizda-ja v Korneuburgu,

c. kr. avstr. in kr. rumunski dvorski do- bavitelj za živinozdravniške preparate — in okrajni lekarničar.

352525250135252525

Dolgoletna skušnja uči, da je to jako dobro sredstvo za okrepanje konj po velikem trudu, kakor tudi jako po- maga pri vanjskih boleznih, kostobolu, revmatizmu, iz- pahnjenju trdih mišicah in kitah itd. 1 steklenica f. 1.40.

Prsten se dobi:

v Trstu v lekarnah gg.: C. Za- netti, P. Prendini, G. B. Forabos- chi, Ed. pl. Leitenburg, Josip pl. Leitenburg, A. Praxmarer, M. Ra- vasini, I. Serravalle. — Na v- liko in eksport pri C. Zanetti, P. Prendini, zatim v drogerijah: H. Hirscha, I. Helmlicher, I. Kir- cher, F. Mell, brati Zernitz, nada- lje na malo i veliko v lekarnah in drogerijah v Poetolji, Sežani, na Reki, Polji, Rovinju, Dubrovniku, Splitu in Zadru.

Glavno skladišče:

Kreisapothek Korneuburg.

Razun tega se dobó tudi v vsih mestih in trgih, ter se objav- ljaajo skladišča po inseratih.

POZOR! Kadar se kupuje ta preparat, naj zahteva slavno p. občinstvo vedno „Kwizda-ja restitucionalni fluid“ i naj se pazi, da je steklenica zapečatena z rudečim papirjem iz mojim podpisom in gori natisnjeno znamko. (C) 19-5